

Att främja hälsa för grundskolelever med beteendeproblem

En systematisk litteraturstudie

Linus Åkerholm

Examensarbete
Idrott och hälsopromotion
2012

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Idrott och hälsopromotion
Identifikationsnummer:	3898
Författare:	Linus Åkerholm
Arbetets namn:	Att främja hälsa för grundskolelever med beteendeproblem
Handledare (Arcada):	Cia Törnblom
Uppdragsgivare:	Norra Ålands högstadiedistrikt
<p>Sammandrag:</p> <p>Hälsa omfattas av både en fysisk och medicinsk såväl som av en social och mental aspekt. Den mentala hälsan definieras som en känsla av välbefinnande vilken gör att individer kan fungera produktivt och har möjlighet till att bidra till samhället. Arbetet med att främja hälsa är en process vars uppgift handlar om att skapa stödjande och stimulerande miljöer för att öka människors kontroll och förbättring över deras hälsa. I detta examensarbete beskrivs beteendeproblem i skolan som elevbeteende vilket hindrar undervisnings- och lärandeaktiviteter såväl som elevers lärande och utveckling samt en positiv interaktion med andra. Ett exempel på en modell som använder åtgärdande metoder heter Positive Behaviour Support. Syftet med detta examensarbete är att belysa vad som främjar hälsan för grundskolelever med beteendeproblem och belysa vilka faktorer som påverkar att dessa elever kan förbättra akademiska prestationer och få ökat välbefinnande i skolan. Examensarbetet har två frågeställningar: 1) Vad främjar hälsan hos grundskolelever med beteendeproblem? 2) Vilka faktorer påverkar dessa elever till att prestera bättre och få ett ökat välbefinnande i skolan? Den information som framkommer ska fungera som ett informativt verktyg till Norra Ålands högstadiedistrikt nya skolenhet "Fyren". Examensarbetet består av en systematisk litteraturstudie, baserat på Forsberg & Wengström (2003), med 15 inkluderade forskningsartiklar från år 2005 till dagsläget. Dessa artiklar har genomgått kvalitetsbedömning och även innehålls- och resultatanalys för att besvara syftet och frågeställningarna i detta examensarbete. Resultatet visar att en minskning på omfattningen av beteendeproblem och behov av stöd och/eller förbättring av akademiska resultat och skolprestationer ökar hälsan genom en känsla av välbefinnande för dessa elever. Faktorer som påverkar till en förbättring av akademiska prestationer och ett ökat välbefinnande handlar om implementeringen av en heltäckande strategi vars komponenter omfattar att skapa en stödjande omgivning och skolmiljö.</p>	
Nyckelord:	Norra Ålands högstadiedistrikt, grundskola, hälsofrämjande, beteendeproblem
Sidantal:	48
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Sports and Health Promotion
Identification number:	3898
Author:	Linus Åkerholm
Title:	To promote health for elementary school students with behavioural problems
Supervisor (Arcada):	Cia Törnblom
Commissioned by:	The school district of Northern Åland
<p>Abstract:</p> <p>Health includes both a physical and medical as well as a social and mental aspect. The mental health is defined as a sense of well-being which enables individuals to work productively and are able to make a contribution to the community. The efforts to promote health is a process whose task is to create supporting and stimulating environments to increase humans control and improvement over their health. In this thesis behavioural problems in school are described as student behavior that hinders teaching and learning activities as well as student learning, development and a positive interactions with others. An example of a model using rectification methods is called Positive Behaviour Support. The purpose of this thesis is to highlight what promotes the health of elementary school students with behavioral problems and highlight the factors that influence that these students can improve academic achievement and have increased well-being in school. This thesis has two questions: 1) What promotes the health of elementary school students with behavioral problems? 2) What factors influence these students to perform better and have increased well-being in school? The information obtained will serve as an informative tool to The school district of Northern Åland's new school unit "Fyren". The study consists of a systematic literature review, based on Forsberg & Wengström (2003), with 15 included research articles from year 2005 to the present situation. These articles have been quality assessed and also passed a content- and outcome analysis to answer the purpose and questions of this thesis. The results show that a decrease in the extent of behavioral problems and educational needs and / or improvement of academic achievement and school performance increases health by a sense of well-being for these students. Factors affecting the improvement of academic achievement and increased well-being is about implementing a comprehensive strategy whose components include creating a supportive environment and school setting.</p>	
Keywords:	The school district of Northern Åland, elementary school, health promotion, behavioural problems
Number of pages:	48
Language:	Swedish
Date of acceptance:	

INNEHÅLL

1	INLEDNING	7
2	HÄLSA	8
2.1	Hälsöfrämjande arbete	8
2.2	Välbefinnande och mental hälsa i skolor.....	10
3	BETEENDEPROBLEM.....	12
3.1	I skolsammanhang	13
3.2	Stödjande och förebyggande faktorer	13
3.3	Positive Behaviour Support	14
4	SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR.....	18
5	METOD.....	19
5.1	Studiens arbetsprocess	19
5.1.1	<i>Inklusions- och exklusionskriterier.....</i>	<i>21</i>
5.1.2	<i>Urval</i>	<i>22</i>
5.1.3	<i>Innehålls- och kvalitetsredovisning.....</i>	<i>25</i>
6	RESULTAT.....	28
6.1	Resultatets fördelning.....	31
6.1.1	<i>Implementering av PBS och SWPBS.....</i>	<i>31</i>
6.1.2	<i>Komponenter som bidrar till förbättrade resultat</i>	<i>32</i>
6.1.3	<i>Förminskade beteendeproblem och förbättrade skolprestationer.....</i>	<i>33</i>
6.2	Frågeställning 1	33
6.3	Frågeställning 2	34
7	DISKUSSION	35
7.1	Resultatdiskussion.....	36
7.2	Metoddiskussion.....	38
7.3	Förslag på framtida forskning.....	39
7.4	Användbarhet i "Fyren"	40
8	SLUTSATSER.....	41

KÄLLOR	42
--------------	----

BILAGA 1

BILAGA 2

BILAGA 3

BILAGA 4

Figurer

Figur 1. Kontinuum av beteendestöd (Sugai & Horner 2002 s. 131).....	15
--	----

Tabeller

Tabell 1. Sökord och antal träffar från Academic Search Elite.....	22
Tabell 2. Sökord och antal träffar från ERIC	23
Tabell 3. Exkluderade artiklar och orsak från Academic Search Elite.....	24
Tabell 4. Exkluderade artiklar och orsak från ERIC	24
Tabell 5. Redovisning av inkluderade artiklar.....	25
Tabell 6. Inkluderade artiklars syfte, metod, urval och resultat	28

1 INLEDNING

I min yrkeshögskoleutbildnings fördjupade praktik fick jag delta i Norra Ålands högstadiedistriktets nya skolprojekt vars syfte var att skapa en ny skolenhet – ”Fyren”. Skolenhetens lokaler ligger avskilt, men ändå i närheten av, den ordinarie skolan och ska ta emot både hög- och lågstadieelever som inte klarar av att tillgodose sig skolundervisningen i varken klass- eller smågruppsundervisning inom ordinarie skolverksamhetens ramar. (se Bilaga 1) Detta på grund av svårigheter som på olika sätt kan definieras som beteendeproblem.

Under min fördjupade praktik stötte jag på ett fenomen som gjorde mig fascinerad. Eleverna på Fyren deltog inte alls, eller deltog mindre engagerat, i undervisningen med vissa lärare. För att sedan samarbeta och delta i undervisningen med andra lärare. Jag ansåg att de lärare som eleverna samarbetade bättre med satte fokus på elevernas positiva beteenden och starka egenskaper, istället för på deras beteendeproblem. Eftersom jag åtagit mig en hälsopromotions inriktning i min utbildning är jag insatt i ett hälsofrämjande syn- och förhållningssätt. Detta gör att jag kikar genom ett par hälsofrämjande glasögon när jag utför min forskning om elever med beteendeproblem i grundskolan och att främja deras hälsa.

2 HÄLSA

Världshälsoorganisationen, WHO (World Health Organization), definierade hälsa i deras grunddokument: *"Health is a state of complete physical, mental and social well-being and not merely the absence of disease or infirmity."* (WHO 1948 s. 1) Denna definition reviderades på grund av att den fick kritik till att vara ouppnåelig men den var relevant i denna studie eftersom definitionen var banbrytande när den belyste att hälsa inte enbart omfattades av ett fysiskt och medicinskt fenomen utan innehöll även en mental och en social aspekt. (Hansson 2004 s. 71)

Den mentala delen av hälsa utvecklade sedan en egen definition: *"Mental health is a state of well-being in which the individual realizes his or her own abilities, can cope with the normal stresses of life, can work productively and fruitfully, and is able to make a contribution to his or her community"* (WHO 2005 s. 293) På basen av denna definition var mentala delen av hälsa grunden för en känsla av välbefinnande och för ett effektivt fungerande för både individ och samhälle. (WHO 2005 s. 293) Denna syn på välbefinnandet beskrevs på ett liknande sätt, av den tyska filosofen Hans-Georg Gadamer, genom fokus på människans beteende där en känsla av god välbefinnande var: *"ett tillstånd som kännetecknas av att vara engagerad, att vara i världen, att vara med sina medmänniskor och vänner, att vara aktivt och fruktbart engagerad i sina vardagliga sysslor."* (Se Brylde & Tengland 2003 s. 266)

2.1 Hälsofrämjande arbete

I en konferens i Ottawa 1986 definierade WHO hälsofrämjande arbetet som:

"Health promotion is the process of enabling people to increase control over, and to improve their health. To reach a state of complete physical, mental and social well-being, an individual or group must be able to identify and to realize aspirations, to sat-

isfy needs, and to change or cope with the environment. Health is, therefore, seen as a resource for everyday life, not the objective of living.” (WHO 1986 s. 1)

Hälsofrämjande arbetet blev klassad som en process vilket gjorde det möjligt att öka människors kontroll och förbättring över hälsan. Hälsa definierades som en resurs för att klara av vardagen vilket även Nordenfelt (1991) förklarade på ett liknande sätt. Han ansåg att människan har ett visst antal mål som den ska ha förmågan att klara av att förverkliga, under så kallade standardomständigheter, för att besitta hälsa. De mål som människan ska klara av att förverkliga handlade inte enbart om att uppnå för människans grundläggande överlevnad, utan även om det som varje människa anses vara viktiga mål att uppnå för att känna välbefinnande. (Nordenfelt 1991 s. 43)

Under konferensen i Ottawa kom man även fram till att hälsopromotionsprocessen handlade om att skapa en miljö som fungerade stimulerande och stödjande åt människorna i deras arbete mot en god hälsa. Detta genom en hälsoinriktad politik vars uppgift var att utveckla offentliga och frivilliga organisationer, företag, industrier, kommunala förvaltningar och större aktörer i samhället, så som regeringar, myndigheter samt medier till att omfatta det hälsoinriktade konceptet och förespråka en god hälsa. (WHO 1986 s. 1)

Som en vidareutveckling av hälsopromotions arbetet skapades år 1998 en vision av WHO som fick namnet Hälsa för alla år 2000. Från denna vision formades en hälsopolitisk strategi med 21 mål att följa som en vägledning för medlemsländerna i det hälsofrämjande arbetet, under 2000-talet, i Europa. Denna strategi fick heta Hälsa 21. Målet som behandlar utökade hälsofrämjande miljöer blev definierat: *”Till år 2015 skall europaregionens invånare ha fått ökade möjligheter att bo och verka i en hälsofrämjande miljö, såväl fysisk som social, i hem, skolor, på arbetsplatser och i lokalsamhället.”* (WHO 1998b s. 8)

Ett exempel på hur detta mål implementerades var skapandet av hälsofrämjande skolor. *”Health promoting schools can be characterized as a school constantly strengthening its capacity as a healthy setting for living, learning and working.”* (WHO 1998 s. 21)

En hälsofrämjande skola strävar till att implementera riktlinjer, metoder och andra åt-

gärder som respekterar individers självförtroende, bidrar med flera möjligheter att lyckas och bekräftar bra insatser och avsikter samt även personliga resultat. (WHO 1998 s. 21)

2.2 Välbefinnande och mental hälsa i skolor

The School Well-being Model delade in välbefinnandets faktorer i fyra olika kategorier: skolvillkor, sociala relationer, medel för självförverkligande och hälsostatus. Varje kategori innehöll flera synvinklar som kunde påverka elevers liv i skolan. (Konu & Rimpelä 2002 s. 82-83)

- Skolvillkoren handlade om skolans yttre omgivning och inre miljö där säker arbetsmiljö för både personal och elever, ljudnivå, gemytlighet, ventilation och temperatur kan påverka. Men även skolämnen, organisation, scheman, gruppstorlek, bestraffningar, skollunch, skolhälsovård och rådgivning omfattade skolvillkoren.
- Sociala relationer handlade om skolans sociala inlärningsmiljö där skolklimat och gruppdynamik var i centrum. Förhållandet mellan elever, elever och lärare, lärare och föräldrar/hemmet samt förhållande mellan alla dessa och skolans beslutsfattare kan påverka.
- Medel för självförverkligande innebar att varje elev skulle behandlas som en lika viktig medlem av skolans organisation och bli delaktig i beslutsfattandet som berörde elevens skolgång och livet i skolan. Möjligheter att förbättra kunskap och färdigheter genom en betoning på elevens egna intresseområden och takt var viktiga. Positiva inlärningserfarenheter förbättrade elevens självförverkligande och skapades genom lämplig undervisning för varje elev tillsammans med vägledning och uppmuntran. Det var också viktigt att få respekt både från elever, lärare och föräldrar för att känna att meningsfullhet med skolprestationen.
- Hälsostatus omfattade både fysiska och mentala symtom där hälsa var ett verktyg som vissa delar av välbefinnande kan uppnås genom. Det var viktigt att inse att välbefinnande uppnås på olika sätt för olika elever beroende på till exempel

en kronisk sjukdom eller något annat som påverkade ens hälsostatus. (Konu & Rimpelä 2002 s. 82-85)

En huvudslutsats i forskningen, av Gustafsson et al. (2010 s.13), var att skolprestation och psykisk hälsa påverkade varandra ömsesidigt. Gustafsson et al. (2010 s.14) undersökte hur skola och psykisk hälsa, för både barn och ungdomar, var relaterade med varandra. En av flera slutsatser från denna forskning beskrev dock att det fanns en begränsad omfattning av forskning som redovisade skola och psykisk hälsa som handlade i synnerhet om organisations- och undervisningsfaktorer. Efter en omfattande systematisk litteraturstudie kunde fyra huvudteman som påverkade den psykiska hälsan presenteras:

Det *första* huvudtemat handlade om generella erfarenheter av psykisk hälsa och skola. Det omfattade positiva och negativa känslor, självuppfattning och valsituationer.

Det *andra* huvudtemat handlade om skyddande faktorer från skolan och bestod bland annat av: delaktighet, känsla av tillfredsställelse, ha kompetens för uppgifter och aktiviteter samt ha stödjande relationer med både lärare och vänner.

Det *tredje* området beskrev olika situationer och faktorer i skolan som kunde öka risken för att påverka den psykiska hälsan. Dessa handlade bland annat om ett högt krav på skolprestationer, skriva prov, stress, få negativa resultat, ha svårt och misslyckas i skolan, känsla av meningslöshet och otillfredsställande relationer med lärare.

Det *fjärde* och sista området beskrev vilka riskfaktorer och implikationer det finns på individnivå för hälsa och skola. Dessa handlar om problematiska familjesituationer, funktionsnedsättning, kroppsuppfattning och stigmatisering. (Gustafsson et al. 2010 s. 14).

3 BETEENDEPROBLEM

Beteendeproblem kan yttra sig på många olika sätt i skolans dagliga verksamhet. Några tecken på konfliktinriktat beteendeproblem kunde vara att eleverna vill ha uppmärksamhet genom att vara högljudda, använda svordomar och bete sig ohysat. Det finns elever som har svårt att koncentrera sig och även de som har svårt att ta emot tillsägelser, speciellt av vuxna. Dessa beteendeproblem kan leda till att eleven blir fientlig och kan göra utfall mot både andra elever och lärare. Det finns också ett inåtriktat beteendeproblem där eleverna undviker klassgemenskapen och mentalt går in i sig själva. Vid sådana situationer blir det svårt för lärare och även andra elever att upprätta någon kontakt med dessa elever. Inom detta område finns det också elever som är lugna under lektionerna men som inte får något skolarbete uträttat eller elever som bara stundvis är i skolan (Ogden 2003 s. 11).

Det finns många olika sorters formuleringar, beroende på användningsområde, som beskriver beteendeproblem för barn och unga. Anpassningssvårigheter handlar om hur barn och unga fungerar i skolan och beskrevs exempelvis med formuleringarna disciplinproblem och psykogena inlärningssvårigheter. Beteendestörningar beskrevs däremot mer i allmänna sammanhang med formuleringar om sociala och emotionella problem eller som svårigheter i interaktion med andra (Ogden 2003 s. 13). Greene (2009 s. 25-26) beskrev samma sorts beteendeproblem som en sorts inlärningsstörning i form av en ”utvecklingsförsening” och han uttryckte att barnet hade beteendemässiga, känslomässiga och sociala problem. Psykosociala problem baserade sig, enligt Ogden (2003 s. 13), på den psykiatriska och psykologiska synvinkeln. Exempel på formuleringar inom detta område var hyperaktivitetsstörning (ADHD), trotssyndrom, antisocialt beteende och tidig relationsstörning och stämde delvis överrens med Jörgensens (2010 s. 12) bok som handlar om problemskapande beteende från personer med ADHD, autism, asperger, tourettes syndrom och andra neuropsykiatriska funktionshinder och utvecklingsstörningar.

3.1 I skolsammanhang

För att kunna se helheten av det som karakteriserar beteendeproblem i skolan utgår detta examensarbete ifrån Ogdens (2003 s. 14) definition. Denna definition har inte några konkreta och specifika avgränsningar i elevers olika beteendeproblem och lyckas på så sätt omsluta alla de olika områden och definitioner som beskrivits tidigare i detta kapitel.

Beteendeproblem i skolan är elevbeteende som bryter mot skolans regler, normer och förväntningar. Beteendet hindrar undervisnings- och lärandeaktiviteter och därmed också elevernas lärande och utveckling. Det försvårar dessutom positiv interaktion med andra. (Ogden 2003 s. 14)

3.2 Stödjande och förebyggande faktorer

Det finns faktorer som kan ha en lugnande effekt på barn med beteendeproblem och kan förhindra att olika situationer uppstår. Jørgensen (2010) kallade dessa för skyddande faktorer och drog en parallell till de faktorer som Antonovskys benämnde som salutogena faktorer eller friskfaktorer. Dessa skyddande faktorer hade samma påverkan mot belastningar och riskfaktorer för psykisk ohälsa som de salutogena faktorerna (Jørgensen 2010 s. 160-161).

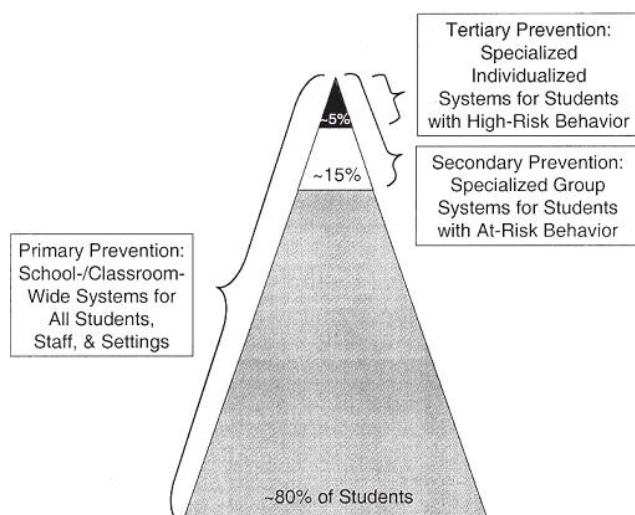
Jørgensen (2010 s. 161-170) menade att faktorerna handlar bland annat om att barn har bra vardagsstrategier, självkännedom, självständighet, socialt stöd, något som den är bra på (till exempel en hobby), en strukturerad omgivning som är till stöd för barnen med hjälp av kravanpassade situationer samt ett nätverk med goda och tillitsfulla relationer till både andra barn och vuxna. Ogden (2003 s. 141) menade att ett förebyggande arbete innebar en utveckling av skyddande förhållanden: en positiv skolning av sociala kunskaper i betydelsefulla sociala miljöer, socialt stöd och resurser i samband med utveckling av en känsla att känna sig omtyckt och betydelsefull. Om dessa skyddande förhållanden och faktorer styrde barnens liv ökade chansen att få ett positivt resultat.

Både Jörgensens och Ogdens förslag på stödjande och förebyggande faktorer stämde till en stor del överrens med varandra och dessa faktorer stämde även överrens med forskning gjord av både Konu & Rimpelä (2002) och Gustafsson et al. (2010). För att belysa ett visst sätt att jobba med elever som har beteendeproblem kommer nästa kapitel att beskriva en modell som heter Positive Behaviour Support.

3.3 Positive Behaviour Support

Positive Behaviour Support, fortsättningsvis PBS, är en modell som används i arbetet med att förbättra och utvidga omfattningen av åtgärder för alla elever, men främst med fokus på elever med beteendeproblem och utvecklingsstörningar. PBS definierades som ett brett spektrum av systematiska och individualiserade strategier som används för att hjälpa alla elever till att uppnå både sociala och inlärningsmässiga resultat samtidigt som beteendeproblem förhindras (Sugai & Horner 2002 s. 130). Definitionen på PBS utvecklades sedan till att i skolövergripande sammanhang, School-Wide Positive Behaviour support (fortsättningsvis SWPBS), vara ett beslutsfattande ramverktyg som styr val, integration och implementering av de bästa evidensbaserade akademiska och beteendemässiga metoder till att förbättra viktiga akademiska och beteendemässiga resultat för alla elever. (What is SWPBS? 2009 s. 1)

För att kunna hjälpa och omfatta alla elever skapades ett kontinuum av beteende stöd, som illustreras i Figur 2. Detta kontinuum utgår från tre perspektiv: primärt förebyggande nivån, sekundärt förebyggande nivån och tertiärt förebyggande nivån (Sugai & Horner 2002 s. 130-131).

Figur 1. Kontinuum av beteendestöd. (Sugai & Horner 2002 s. 131)

Den primärt förebyggande nivån (primary prevention) fokuserade på att minska antalet nya fall av elever med beteendeproblem. Arbetet bestod av att skapa positiv disciplin där hantering av beteenden sker på ett skol- och klassrumsövergripande plan för alla elever där skolans personal samt skolmiljön spelade en omfattande roll. Denna nivå omfattade cirka 80 procent av skolans totala mängd elever (Sugai & Horner 2002 s. 131).

Den sekundärt förebyggande nivån (secondary prevention) handlade om att minska på antalet av de redan existerande fallen av beteendeproblem. Detta genom att ge mer omfattande instruktions- och beteendestöd åt de elever som var vid risk att misslyckas i skolan. Denna nivå omfattade cirka 15 procent av skolans totala mängd elever. Elever vid den sekundära nivån fick mer specialiserade stödåtgärder och dessa kan vara för enskilda elever eller smågrupper (Sugai & Horner 2002 s. 131).

Den tredje och sista förebyggande nivån heter tertiärt förebyggande nivån (tertiary prevention). Denna nivå omfattade cirka 5 procent av skolans totala mängd elever. Arbetet var fokuserat på att minska antalet redan existerande problem, liknande som på sekundärt förebyggande nivån. Skillnaden var att de elever som infann sig i tertiärt förebyggande nivån hade mer komplexa, svårbehandlade och långvariga beteendeproblem. Eleverna var således vid hög risk för emotionellt, beteendemässigt och socialt misslyckande. Åtgärder som sattes in var specialdesignade och individuellt inriktade för att

minska på varaktigheten, intensiteten, komplikationerna och frekvenserna av beteendeproblemen (Sugai & Horner 2002 s. 131).

SWPBS kan också växla med namnet Positive Behaviour Intervention Support, PBIS. Oberoende vilket namn som används var betoningen på att inrätta organisatoriskt stöd. (PBIS Frequently Asked Questions 2010 s. 1-2) Ett exempel på ett skolövergripande system hade bland annat delstaten Alberta, i Kanada, applicerat i deras skoldistrikt. Albertas utbildningsministerium har redogjort implementeringsprocessen i en forskningsrapport, skapad år 2008. (Mackenzie, N 2008 s. 1) I forskningsrapporten belystes tio stycken delar som var viktiga att förstå i skapandet av SWPBS. Dessa delar hängde ihop och kunde vara överlappande samt ha olika grader av betydelse beroende på skolorganisationens behov, styrkor och prioriteringar. (Mackenzie 2008 s. 9)

1. Den första delen handlade om positiva relationer. Det innebar bland annat att man ska värdera varje individs tillskott till skolans gemenskap, främja en känsla av tillhörighet för alla elever och personal samtidigt som man ska främja positiva relationer mellan hemmet, skolan och samhället.
2. Den andra delen beskrev att man ska ändra på skolmiljön för att säkerställa att den fysiska miljön och skolans rutiner var organiserade på ett stödjande sätt för positiva beteenden och för ett minskande på beteendeproblem.
3. Den tredje delen beskrev hur lärarinstruktioner ska anpassas till att skapa möjligheter för alla barn att lära sig och förstå oberoende av deras varierande förmågor, styrkor, inlärningsintressen och behov.
4. Den fjärde delen beskrev tydliga skolövergripande beteendeförväntningar. Dessa ska vara tydligt uttalade, där all skolpersonal skulle på ett konsekvent sätt förstärka dessa förväntningar på alla områden i skolan under hela skoldagen.
5. Den femte delen omfattade personalens instruktioner på sociala färdigheter som ska visa och ge stöd för skolans beteendeförväntningar.
6. Den sjätte delen handlade om hur positiv förstärkning ska ges på ett konsekvent sätt till enskilda elever och grupper som visade ett positivt beteende.
7. Den sjunde delen förklarade att det ska finnas rättvis och förutsägbar konsekvens för negativt beteende som påverkat andra och skolan negativt.

8. Den åttonde delen beskrev hur ett samverkande ledarskap ska skapa och upprätthålla en positiv skolkultur och ordna resurser att utveckla positivt beteendestöd åt alla elever.
9. Den nionde delen tog upp hur datainsamlande påverkade beslutsfattandet. Datainsamlingen identifierade skolans styrkor, behov och förbättringsområden samt mätte hur beteendeförändringar skett över tid.
10. Den tionde delen handlade om att utveckla, implementera och övervaka en handlingsplan för ett skolövergripande tillvägagångssätt för positivt beteendestöd (SWPBS).

(Mackenzie 2008 s. 9)

4 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet med denna systematiska litteraturstudie är att belysa vad som främjar hälsan för grundskolelever med beteendeproblem. Studien ska även klargöra de faktorer som påverkar att grundskolelever med beteendeproblem kan förbättra akademiska prestationer och få ett ökat välbefinnande i skolan.

Arbetets frågeställningar:

- 1) Vad främjar hälsan hos grundskolelever med beteendeproblem?
- 2) Vilka faktorer påverkar dessa elever till att prestera bättre och få ett ökat välbefinnande i skolan?

5 METOD

Examensarbetets forskningsprocess utgår från den systematiska litteraturstudiens metod. Denna metod handlar om att använda ett systematiskt tillvägagångssätt i arbetet med att söka, kritiskt analysera och sammanfatta litteratur inom ett visst ämne eller problemområde (Forsberg & Wengström 2003 s. 29). Olsson & Sörensen (2007 s. 87) belyste att litteraturen är informationskällan och att det var viktigt att studiens litteraturbakgrund inte får vara samma som forskningsresultatet.

Denna examensarbetsprocess följde en struktur i form av olika steg som Forsberg & Wengström (2003) visade i sin bok på ett överskådligt sätt genom att lista upp stegen i punktform:

- *Motivera varför studien görs (problemformulering)*
- *Formulera frågor som går att besvara*
- *Formulera en plan för litteraturstudien*
- *Bestämma sökord och sökstrategi*
- *Identifiera och välja litteratur i form av vetenskapliga artiklar eller vetenskapliga rapporter*
- *Kritiskt värdera, kvalitetsbedöma och välja den litteratur som ska ingå*
- *Analysera och diskutera resultat*
- *Sammanställa och dra slutsatser.*

(Forsberg & Wengström 2003 s. 31)

5.1 Studiens arbetsprocess

I detta kapitel redovisar författaren vilken kvalitetsgranskning och vilka sökord som använts, vilka kriterier som bidragit till insamlandet av material, hur materialsökningen skett och varifrån materialet har tagits för att slutligen ge en redovisning av kvalitetsgranskningens och innehållsanalysens resultat.

För att få ett högt värde i en systematisk litteraturstudie var det viktigt att urskilja och bedöma värdet av relevanta studier på ett omfattande sätt. En studies totala kvalitet ska bedömas i antingen hög, medelmåttig eller låg kvalitet. Artiklar med låg bedömning exkluderades (Forsberg & Wengström 2003 s. 118-119). Forsberg & Wengström (2003 s. 64) belyste också att man bör tänka på att bedöma varje studie utifrån dess förutsättningar i kvalitetsgranskningen. Detta togs i beaktande i denna studie eftersom skribenten använde sig utav två olika bedömningsmallar för att kvalitetsgranska olika vetenskapliga artiklar. Om det varit oklart om studien varit utav kvantitativ eller kvalitativ karaktär, eller omfattade båda ansatserna, användes den bedömningsmall vars frågor studien bäst kunde besvara på.

För att granska kvaliteten på kvantitativa studier ska studiens syfte och frågeställningar, design, urval, mätinstrument, analys och tolkning genomgå en kvalitetsbedömning. (Forsberg & Wengström 2003 s. 118) Detta gjordes med hjälp utav åtta stycken frågor som Forsberg & Wengström (2003) skapat som en bedömningsmall för att få en systematisk kvalitetsgranskning, se bilaga 3. De kvantitativa artiklarna tilldelades även antingen hög, medelmåttig eller låg kvalitet. För att en vetenskaplig artikel skulle bli tilldelad bedömningen hög kvalitet skulle minst sju av åtta frågor kunna besvaras med ett ”ja”. Medelmåttig kvalitet uppnåddes genom att minst fem av åtta frågor besvarades även här med ett ”ja”. Till sist bedömdes låg kvalitet till de artiklar där högst fyra av åtta frågor besvarades med ett ”ja”. (Forsberg & Wengström 2003 s. 121)

För att granska och bedöma kvaliteten på kvalitativa vetenskapliga artiklar användes andra kriterier och begrepp än de som användes vid bedömningen av kvantitativa artiklar. Dessa begrepp handlar bland annat om perspektivmedvetenhet, intern logik och etiskt värde, struktur och teoritillskott samt empirisk förankring. (Forsberg & Wengström s. 138-139) Dessa kriterier kan också, enligt författaren, bedömas genom att besvara ett visst antal relevanta frågor, som Forsberg & Wengström (2003) förklarade att borde ställas vid en kvalitetsgranskning av kvalitativa artiklar. Dessa tolv frågor utgjordes även en bedömningsmall, se bilaga 4, som kan ge kvalitativa artiklar och rapporter en bedömning på hög, medelmåttig eller låg kvalitet. För att en artikel skulle få bedömningen hög kvalitet behövdes minst tio av tolv frågor kunna besvaras med ett ”ja”. Medelmåttig kvalitet uppnåddes genom att minst åtta av tolv frågor besvarades även här

med ett ”ja”. Avslutningsvis bedömdes låg kvalitet till de artiklar där högst sju av tolv frågor kunde besvaras med ett ”ja”.

5.1.1 Inklusions- och exklusionskriterier

De kriterier som de vetenskapliga artiklarna ska innehålla för att komma till kvalitetsgranskningen kallas för inklusions- och exklusionskriterier och begränsar urvalet utav vetenskapliga artiklar och rapporter. Dessa kriterier ska hänga samman med studiens syfte och frågeställningar. (Friberg 2006 s. 34)

De vetenskapliga artiklar som inkluderades till denna studie handlade om beteendeproblem i grundskolan. De omfattade de relevanta sökord som baserades på den teoretiska bakgrundslitteraturen och användes i litteratursökningen. De vetenskapliga artiklar som inkluderades var publicerade från år 2005 och fram till dagsläget. Detta eftersom Forsberg & Wengström (2003 s. 118) kallade klinisk forskning för färskvara där forskningsresultatets giltighet förändrades i takt med att verksamheter och forskningsområden förändrats. Språket i artiklarna var på engelska för att bli inkluderade, eftersom det användes engelskspråkiga databaser då materialsökningen skedde varav det största utbudet av artiklar och rapporter fanns på engelska.

Vetenskapliga artiklar som exkluderades behandlade andra slags problem än de som baserades på de definitioner som använts i den teoretiska bakgrunden om beteendeproblem. Artiklar exkluderades också ifall de endast behandlade andra områden än grundskolan och således även andra åldersgrupper som inte hade någon relevans för studien. Till sist exkluderades artiklar också om de redan använts i studiens teoretiska bakgrund på basen av Olsson & Sörensen (2007 s. 87) konstaterade att det är viktigt att studiens litteraturbakgrund inte får vara samma som forskningsresultatet.

Inklusionskriterier:

- artiklar som handlade om beteendeproblem i grundskolan
- artiklar som omfattade de sökord som använts i litteratursökningen och bidrog till studiens relevans
- artiklar som var publicerade från år 2005 och fram till dagsläget

- engelskspråkiga artiklar

Exklusionskriterier:

- beskrev andra slags problem än de som definierats som beteendeproblem i den teoretiska bakgrunden
- behandlade endast andra områden än grundskolan och således även åldersgrupper som inte var relevanta för studien
- artiklar som använts i studiens teoretiska bakgrund

5.1.2 Urval

I denna systematiska litteraturundersökning användes tre sökord: Positive behaviour support, Elementary school, Problem behaviour.

Databaserna som litteratursökningen gjordes på var Academic Search Elite och ERIC. Dessa databaser valdes på grund av deras stora utbud av vetenskapliga artiklar. De var också relevanta inom utbildningsområdet och således även för ämnet. Sökorden kombinerades med hjälp utav den booleska operatörn AND. Den slutliga sökningen genomfördes mellan 30 april och 7 maj 2012.

För att illustrera hur sökorden kombinerades i litteratursökningen användes en tabell för vardera databassökning med syftet att på ett överskådligt sätt följa med i urvalsprocessen. Dessa tabeller redovisas till följande i tabell 1 och tabell 2.

Tabell 1. Sökord och antal träffar från Academic Search Elite.

Sökord	Antal träffar
Positive behaviour support	244
Elementary school	89559
Problem behaviour	10978

Positive behaviour support AND Elementary school	49
Positive behaviour support AND Elementary school AND Problem behaviour	24

Tabell 2. Sökord och antal träffar från ERIC.

Sökord	Antal träffar
Positive behaviour support	156
Elementary school	210144
Problem behaviour	494
Positive behaviour support AND Elementary school	36
Positive behaviour support AND Elementary school AND Problem behaviour	14

Ett första urval gjordes från litteratursökningens träffar som uppstod i samband med sökordskombinationen: Positive behaviour support AND Elementary school AND Problem behaviour. Detta genom att skribenten granskade varje studies titlar och abstrakt för att på basen av inklusions- och exklusionskriterierna sedan bedöma om dessa artiklar kunde vara till användning i denna studie. De artiklar som klarade första urvalet utan att exkluderas blev sedan grundligt genomlästa för att genomgå en kvalitetsgranskning. De exkluderade artiklarna redovisades också överskådligt i tabellform, där informationen består av antalet exkluderade artiklar samt orsak till exkludering. Tabell 3 redovisar för exkluderade artiklar på Academic Search Elite och Tabell 4 för exkluderade artiklar på ERIC.

Tabell 3. Exkluderade artiklar och orsak från Academic Search Elite.

Antal exkluderade artiklar	Orsak
3	Två artiklar behandlade endast förskolenivå och en behandlade gymnasienivå och hade således fel åldersgrupp
7	Inte tillräcklig relevanta för denna studie, baserat på studiens syfte och frågeställningar
1	Artikeln använts i studiens teoretiska bakgrund
Totalt: 11	

Tabell 4. Exkluderade artiklar och orsak från ERIC.

Antal exkluderade artiklar	Orsak
10	Inte tillräcklig relevanta för denna studie, baserat på studiens syfte och frågeställningar

	ningar
1	Artikeln används i arbetets teoretiska bakgrund.
Totalt: 11	

Det var totalt 16 stycken artiklar som blivit inkluderade varav 13 artiklar från databasen Academic Search Elite och tre artiklar från databasen ERIC. En artikel blev dock inkluderad från båda databaserna, vilket slutligen innebär att 15 stycken artiklar genomgick kvalitetsgranskning och innehållsanalys.

5.1.3 Innehålls- och kvalitetsredovisning

I detta kapitel gjordes en redovisning av de inkluderade vetenskapliga artiklarna i tabellform. Tabell 5 identifierade vilka nummer artiklarna blev tilldelade, vilken författare och från vilket land forskningen var gjord, vilket årtal som dessa publicerades samt vilken kvalitetsbedömning artiklarna fick som slutligen sammanfattades med en kommentar.

Tabell 5. Redovisning av inkluderade artiklar.

Nr	Författare & Land	Årtal	Titel	Kvalitet	Kommentar
1	McIntosh, K et al. Kanada	2006	<i>The use of reading and behavior screening measures to predict nonresponse to school-wide positive behavior support: a longitudinal analysis</i>	Medel	Studiens kvalitet blev bedömd med kvantitativ bedömningsmall och hade möjliga oönskade faktorer som kunde ha påverkat resultatet, och mer fördjupning i ämnet rekommenderades till framtida forskning. Studien har blivit granskad av andra forskare innan publicering.
2	Medley, N et al. USA	2007	<i>Comparing individual behavior plans from schools with and without Schoolwide positive behavior support: a preliminary study</i>	Hög	Studiens kvalitet blev bedömd med kvantitativ bedömningsmall. Studien hade en tillräcklig mängd elever i försöksgruppen och på så sätt en bra tillförlitlighet. Studien blev också granskad av andra forskare innan publicering. Fortsatt forskning ska rikta in sig på att utvärdera processen av stödplans användandet för att eventuellt få svar på varför stödplanerna är underutvecklade.
3	McIntosh, K et al. Kanada	I tryck	<i>Evaluation of social and academic effects of school-wide positive behaviour support in a Canadian school district</i>	Hög	Studiens kvalitet blev bedömd med kvalitativ bedömningsmall. Studien är granskad av andra forskare innan publicering. Forskningen gjordes dock inom ett specifikt skol-

					distrikt. Generaliserbarheten av resultatet kan således inte vara allmänt gällande och vidare forskning i andra skoldistrikt och demografiska områden rekommenderas.
4	Moreno, G & Bull-lock, M. USA	2011	<i>Principles of positive behaviour supports: using the FBA as a problem-solving approach to address challenging behaviours beyond special populations</i>	Medel	Studiens kvalitet blev bedömd med kvalitativ bedömningsmall. Författaren klargjorde teoretiska förankringen tydligt men strukturen på arbetet var inte lika tydligt framlagd och författaren diskuterar inte eventuella motsägande resultat. Studien är dock bedömd av andra forskare vilket ger en bra tillförlitlighet.
5	Newton, J et al. USA	2012	<i>A pilot study of a problem-solving model for team decision making</i>	Hög	Studiens kvalitet blev bedömd med kvalitativ bedömningsmall. Dataanalysförfarandet baserades på ett instrument som forskarna själva skapat och andra forskare har granskat forskningen innan publicering. Studien innehöll tydlig information och en röd tråd igenom arbetet där forskarna diskuterade både för- och nackdelar med deras pilotstudie.
6	Kalberg, J et al. USA	2010	<i>Using systematic screening procedures to identify students who are nonresponsive to primary prevention efforts: integrating academic and behavioral measures</i>	Hög	Studiens kvalitet bedömdes med kvalitativ bedömningsmall. I studien är inte urvalsstrategin tydligt beskriven där en förklaring på varför det var just årskurs 1-2 och inte hela skolan som undersökningen omfattade. Överlag var arbetet välgjort och bra beskrivet. Studien blev granskad av andra forskare innan publicering.
7	Sörli, M & Ogden, T. Norge	2007	<i>Immediate Impacts of PALS: A schoolwide multi-level programme targeting behaviour problems in elementary school</i>	Hög	Studiens kvalitet är bedömd med kvantitativ bedömningsmall. Studien har granskats av andra forskare innan publicering. Datainsamlingen hade skett med både frågeformulär och lärarobservationer med ett stort urval och kontrollskolor. Författarna anser att framtida forskning ska ta reda på de långsiktiga effekterna av PALS.
8	Rusby, J et al. USA	2011	<i>Observations of the middle school environment: The context for student behavior beyond the classroom</i>	Medel	Studien är bedömd med kvantitativ bedömningsmall och då framkom att ingen kontrollgrupp fanns tillgänglig. Det låga antalet skolor gör att resultatet inte går att generalisera men tillräcklig för att undersökningens resultat gäller för de deltagande skolorna. Studien blev granskad av andra forskare innan publicering.
9	Smith, A & Bondy, E. USA	2007	<i>"No! I won't!" Understanding and responding to student defiance</i>	Medel	Studiens kvalitet är bedömd med kvalitativ bedömningsmall. Forskarna beskriver inte tillvägagångssätt och motsägande forskning men beskriver tydligt teoretiska förankringen och relevant litteratur.
10	Warren, J et al. USA	2006	<i>School-Wide positive behavior support: Addressing behavior problems that impede student learning</i>	Hög	Studiens kvalitet bedömdes med kvalitativ bedömningsmodell. Rapporten har en tydlig struktur och följer en röd tråd igenom arbetet. Forskarna påpekar även sådant som kan förbättras. Det fanns t.ex. inte någon kontroll skola att jämföra resultat med. Trots det fick studien hög kvalitetsbedömning. Studien blev granskad av andra forskare innan

					publicering.
11	Lassen, S et al. USA	2006	<i>The relationship of school-wide positive behavior support to academic achievement in an urban middle school</i>	Medel	Studiens kvalitet blev bedömd med kvantitativ bedömningsmall. Studien hade ingen kontrollgrupp och forskarna menar att andra faktorer kan ha påverkat resultaten. Förslag på framtida forskning är att fortsätta undersöka hur relationen mellan PBS och akademiska prestationer fullständigt fungerar, genom att öka antalet skolundersökningar med liknande och även andra urval. Studien blev granskad av andra forskare innan publicering.
12	Luiselli J et al. USA	2005	<i>Whole-school positive behaviour support: Effects on student discipline problems and academic performance</i>	Hög	Studiens kvalitet blev bedömd med kvantitativ bedömningsmall där det framkommer att det inte finns någon kontrollgrupp i undersökningen. Trots detta är studien tydligt upplagd och omfattar relevant material med en röd tråd rakt igenom. Studien blev granskad av andra forskare innan publicering.
13	Lewis, T et al. USA	2010	<i>School-wide positive behavior support and students with emotional/behavioral disorders: Implications for prevention, identification and intervention</i>	Hög	Studiens kvalitet blev bedömd med kvalitativ bedömningsmall. Studien belyste olika teman på ett tydligt sätt och litteraturstudien följer syftet. Påpekar att det finns andra modeller och metoder, Studien blev granskad av andra forskare innan publicering.
14	Sugai, G & Horner, R. USA	2006	<i>A promising approach for expanding and sustaining school-wide positive behavior support</i>	Hög	Studien har blivit bedömd med kvalitativ bedömningsmall. Studien har en tydligt teoretisk förankring och omfattar ett stort urval av relevanta forskningar. Diskussion om motsägande resultat fördes också där tillhörande förslag på framtida forskning belystes i form av nio olika frågor. Studien blev granskad av andra forskare innan publicering.
15	McCurdy, B et al. USA	2007	<i>Secondary prevention in the urban school implementing the Behavior Education Program</i>	Hög	Denna studies kvalitet bedömdes med kvalitativ bedömningsmall. Studien var tydligt strukturerad där teman och begrepp identifierades på ett överskådligt sätt. Trots uteblivet förslag på framtida forskning får studien en hög kvalitetsbedömning. Studien blev även granskad av andra forskare innan publicering.

Sammanfattningsvis var det 15 artiklar som kvalitetsgranskades och resultatet visar att tio stycken fick bedömningen hög kvalitet medan fem stycken fick bedömningen medel. Ingen artikel blev bedömd med låg kvalitet. Forskningen inom detta område verkade vara, på basen av dessa artiklar, relevant eftersom 40 % av forskningen blev publicerade närmare slutet av 2000-talet.

6 RESULTAT

Detta kapitel ska presentera resultatet från de redovisade artiklarna. Först presenteras innehållsanalysen genom att en redogörelse av artiklarnas syfte, metod, urval och resultat i tabellform, se Tabell 6. Sedan beskrivs artiklarnas resultat mer kompletterande och utförligt i textform som strukturerades upp i en logisk indelning.

Tabell 6. Inkluderade artiklars syfte, metod, urval och resultat.

Nr.	Syfte	Metod	Urval	Resultat
1	Att utforska interaktioner mellan läskunskaper och beteendeproblem, och att bestämma värdet av regelbundna screening bedömningar för att förutse vilka elever som inte skulle reagera på skolövergripande beteendestöd i årskurs fem.	Longitudinell analys med regelbundet insamlande av screening mätningar.	Skoldistrikt där fem skolor med klasser från förskola-årskurs 5 och två skolor med klasser från förskola-årskurs 8 ingår. Eleverna i årskurs 5 undersöktes skolor 2003-2004 i dessa skolor.	Indikationer fanns att elever med både avsaknad av sociala förmågor och låga akademiska prestationer hade en tredjedels risk att få framtida beteendeproblem i årskurs 5, vilket antyder att dessa elever inte reagerar på skolans allmänna tillämpning av PBS.
2	Att undersöka om stödplaner, för elever med beteendeproblem, skapade i skolor som använder skolövergripande PBS (SWPBS) metoden är bättre utformad än stödplaner som är skapade i skolor som använder traditionella metoder.	Utvärdera stödplaner, med hjälp av Korrelations analys.	Både skolor som använder sig av SWPBS (21st) och de som använder traditionella metoder mot beteendeproblem (19st). Totalt 40st skolor.	Skolor som använde SWPBS visar ökad förståelse av beteende- och omgivningsfaktorer som kan stöda arbetet med beteendeproblem. SWPBS stödplan är ändå betraktad som underutvecklad på skolorna.
3	Att demonstrera skapandet och användandet av en utvärderingsmodell på ett skoldistrikt, som använder skolövergripande Positive behaviour support (SWPBS), för att utvärdera modellen och mäta skolors implementeringsnivå och elevers resultat.	Både kvantitativ, med analys av lärarblanketter, och kvalitativ med intervjuer av lärare och observationer.	I ett kanadensiskt skoldistrikt, British Columbia. Sju stycken skolor deltog.	Generellt sett hade skolor med hög implementering en ökning av akademiska prestationer och elevers uppfattning om ökad säkerheten i skolan i jämförelse med skolor som har låg implementering, och andra skoldistrikts medeltal.
4	Att diskutera Functional Behavioural Assessment (FBA), dess plats i utövandet av PBS, hur processen appliceras till ordinarie klassrumsundervisning med att stöda elever som visar ett utmanande beteende	Allmän litteraturstudie	Processen av Functional Behavioural Support, implementeringen av FBA som problemlösning	Finns bevis på en framväxande acceptans till att använda FBA som ett stöd- och informationsverktyg för alla elever, oberoende funktionshinder, bakgrund eller

	innan övervägandet av remiss till special-undervisningens bedömning görs.		metod för tidiga tecken på utmanande beteende i skolans utrymmen i egenskap av tillämpningen av positivt beteende.	miljö. FBA har bevis för att vara extremt användbara i PBS modell för alla elever.
5	Att presentera resultat på hur olika Positive Behaviour Intervention Support (PBIS) team implementerade Team-initiated problem solving (TIPS) modellens problemlösnings processer med trofasthet i teammöten till följd av deltagande i TIPS Workshops	Pilotstudie där användandet av Decision Observation Interventions and Analysis (DORA) instrumentet för att mäta trofastheten i implementeringen av TIPS.	Urvalet är baserat på tre saker: skolor som använder PBS och School-wide Information System (SWIS), ett datasystem som samlar in Office Discipline Referrals (ODR), användandet av PBIS team som hade möte minst 1 gång/månad och att team-medlemmarna gav sitt medgivande i deltagande av pilot testet.	Genrellt sett lyckades teamen implementera TIPS modellens fundamentala element och problemlösnings process med trofasthet. Det som begränsar resultatet är att efter ett år har resultaten sjunkit på nivån av implementeringens trofasthet.
6	Att vägleda forskare och praktiker i att använda flera källor av data för att stödja elever med läs- och beteendesvårigheter.	Dataanalys ifrån olika screening instrument om elevers akademiska kunskaper och beteendeproblem.	129 elever från förskolan till årskurs fem i en liten skola på landsbygden. Piedmont Elementary. Datainsamling från årskurs 1-2 blev analyserat.	Oberoende om eleven har läs- och/eller beteendesvårigheter är det viktigt att identifiera dessa elevers specifika behov för att uppnå förbättring. Detta genom att samla in viktig data ifrån alla tillgängliga källor och mätinstrument inom båda områden.
7	Att ta reda på vilken omedelbar förebyggande inverkan det skolövergripande programmet PALS har på beteendeproblem i grundskolan	Kvasi-experimentell forskningsdesign med data-insamling gjord med frågeformulär och lärarobservationer.	Fyra grundskolor med fyra kontrollskolor där 735 elever och 82 lärare från årskurs 3-7 deltar.	Minskat beteendeproblem i alla åtta skolor, men anmärkningsvärt mycket större minskning i PALS skolorna, lärarna upplevde mindre problem både i klassrummet och i skolans andra utrymmen. Betydligt större positiva förändringar i PALS skolorna för eleverna.
8	Syftet var att visa hur ett specifikt observationssystem fungerar, med fokus på personal, omgivning och elever.	Observationer	18 lågstadieskolor som deltar i ett projekt "RCT of school-wide PBIS" och ligger i små eller medelstora samhällen i Oregon.	Att skolor och gemensamma områden i skolor skiljer sig systematiskt i både personalutövning av PBS men också i beteenden bland eleverna. Resultaten stöder tesen att det är viktigt att ha effektiva strategier för hur personalen bemöter beteendeproblem.
9	Att undersöka trotsbeteende och identifiera strategier för att minska det och för att hantera det mer effektivt.	Allmän litteraturstudie	Elever med trotsbeteenden i grundskolan.	Påpekar att bland annat PBS har effekt på elever som är trotsiga, men även andra liknande strategier fungerar.

10	Att undersöka grunden och huvudkomponenterna i skolövergripande PBS, ger ett exempel på implementering och en preliminär utvärdering av PBS i lågstadiet, summerar viktiga frågor och framtida forskning inom området.	Litteraturstudie. Tidigare forskning är gjord på en skola där de har utbildat personal och elever i PBS och sedan utvärderat.	Skolövergripande, men fokus på årskurs 6-8 med 737 elever i ett område som kännetecknas av fattigdom, brottslighet och begränsade sociala resurser,	Beteendeproblemen avtog, systemet hjälpte också lärare och administratörer att använda mer effektiva strategier när de kom i kontakt med utmanande beteenden.
11	Att undersöka förhållandet mellan School-Wide Positive Behavior Support (SWPBS) och föranledd minskning av utkörning ur klassen jämfört med akademiska prestationer.	Longitudinell regressionsanalys.	3-årigt projekt som engagerar flera skolor i ett låginkomst innerstadsområde. 623 elever i medeltal per år deltog i studien.	Antalet avstängningar per studerande minskade avsevärt varje år under studiernas gång. En viktig upptäckt är att avstängning kunde vara en bättre indikator än Office Discipline Referrals (ODR) på svåra beteendeproblem. Eftersom eleven är med på lektionen oftare blir det akademiska prestationerna högre.
12	Att beskriva effekten av SWPBS i en storstads grundskola med inriktning på elevers disciplinära problem och akademiska resultat.	Longitudinell analys. Analys av insamlade uppgifter om ODR och avstängningar genom inmatning i databas och insamlandet av enkät från personalen.	Från förskoleklass till årskurs fem i lågstadiet. 666 elever deltog första året, sen deltog 550 elever de två sista åren. Skolan hade problem med disciplin, dålig moral bland personal och underprestationer hos eleverna	Anmärkningarna minskade. Avstängningarna minskade till en viss del. Inlärningsresultat i matematik och läsförståelsen förbättrades.
13	Att diskutera hur SWPBS kan hjälpa till vid frågor som rör: 1)förebyggande arbete 2)tidig identifiering av elever i riskgrupp för EBD 3)stå till tjänst med instruktionsuppgifter för utvärdering 4)bygga miljöer för att främja att eleverna använder sig av ett accepterat socialt beteende.	Litteraturstudie med forskning inom SWPBS.	Både aktuell och äldre forskning studeras och diskuteras.	Artikeln illustrerar hur SWPBS följer de rekommenderade insatserna som behövs för att förhindra beteendeproblem. Metoden ska inte tolkas som att vara det enda svaret på utmaningen att utbilda elever med EBD. Men de skolor där SWPBS hade använts visade större positiv vilja till att försätta jobba mot förbättrade resultat. De visade också bättre resultat vad gäller accepterat beteende.
14	Att visa på hur de systematiska implementerings egenskaperna av SWPBS kan användas för effektiv beteendeträning, med ett varaktigt resultat på elev-, klassrums- och skolövergripande nivån. Den beskriver	Litteraturstudie med forskning inom SWPBS.	Relevant forskning inom SWPBS analyseras och diskuteras.	SWPBS metoden erbjuder skolor en giltig modell som ökar skolors kapacitet att anta och implementera evidensbaserade beteendemässiga interventioner. Motsägande resultat framfördes

	SWPBS, föreslår hur metoden kan genomföras inom större områden och diskuterar forskning och praktiskt genomförande.			också där SWPBS kan vara otillräckligt om inte förberedelser och organisation administreras på ett adekvat sätt så att professionella och administratörer får utbildning i SWPBS grunder.
15	Att i dokumentera implementationen av ett beteendeundervisnings program, baserat på PBS, som ska fungera som en sekundär prevention i en stadsskola.	Fallstudie, med åtta elever mellan sex till tolv år.	Alla åtta elever, ifrån årskurserna 1-5, visade beteende-svårigheter vilket var en grund för att vara med i BEP-gruppen	Detta beteendeundervisnings program visar sig vara en effektiv metod att använda när elever riskerar att utveckla långvariga kroniska antisociala beteendemönster. Det gav: 50% lyckat resultat, 25% delvis lyckat resultat, och 25% misslyckat resultat.

6.1 Resultatets fördelning

Det resultat som kom fram från artiklarna delades upp på tre olika områden: implementering av PBS och SWPBS, komponenter som bidrar till förbättrade resultat och förbättring av skolprestationer och minskat beteendeproblem. Detta för att kunna ge svar på studiens frågeställningar.

6.1.1 Implementering av PBS och SWPBS

Det föreslogs i en forskning att en beteendemässigt baserad och heltäckande strategi skulle användas för att fastställa ett effektivt och hållbart genomförande av SWPBS. Denna strategi bestod av ett team som leder en övergripande handlingsplan (Sugai & Horner 2006). Både McIntosh et al. (I tryck) och Newton et al (2012) gav även understöd åt detta i sina forskningar. Teamet ska ordna aktiviteter som är relaterade till att uppnå skolorganisationens kapacitet för bland annat politiskt stöd, finansiering, synlighet, utbildning, coaching och utvärdering (Sugai & Horner 2006). I en forskning hade ett skoldistrikt en måttlig till hög implementerings bedömning av SWPBS i skolorna. Det visades att skoldistriktet implementerade team som ordnat utbildning och coaching till skolans personal (McIntosh et al. I tryck).

I en annan forskning beskrevs även en central del av teamens arbete för implementeringen av PBS och SWPBS. De använde information som var inmatad i databassystem för att identifiera elever med beteendeproblem och mäta hur beteendeförändringar skedde över tid (Newton et al. (2012). Detta stämde i sin tur överrens med forskningen av Sugai & Horner (2006), där man i den kom fram till att PBS och SWPBS bland annat använde mätbara resultat och databaserat beslutsfattande för att stödja implementering av modellen. Två andra forskningar beskrev i sin forskning även att dataövervakning var ett viktigt moment (Kalberg et al. 2010, Luiselli et al. 2005). Kalberg et al. (2010) och McIntosh et al. (2006) förklarade användningen av regelbundna och skolövergripande screeningmetoder. Dessa användes för att identifiera elever som behövde extra stöd antingen direkt eller vid ett senare skede av skolgången. Det kom också fram att det behövdes datainsamling av flera olika källor och mätinstrument för att bättre uppfylla elevernas behov (Kalberg et al. 2010). Låga akademiska prestationer och avsaknad av sociala förmågor i ett tidigt skede av skolgången ökade risken att i årskurs fem behöva ytterligare beteendestöd, än den primärt förebyggande nivån i SWPBS, med en tredjedel (McIntosh et al. 2006). En forskning beskrev dock att det fanns brister i hur teamen använde den inmatade datan för att ta beslut om framtida åtgärder och rekommenderade en kontinuerlig träning, utbildning och utvärdering inom detta område för teamen (Newton et al. 2012).

6.1.2 Komponenter som bidrar till förbättrade resultat

Flera forskningar beskrev att det var viktigt att ha en stödjande omgivning och miljö. Det som påverkade detta var förstärkning och uppskattning av positivt beteende genom att ge kommentarer och feedback till eleverna på ett uppmuntrande och positivt sätt (Luiselli et al. 2005, Lewis et al. 2010, Smith & Bondy 2007, Rusby et al. 2011). Några forskningar menade också att instruktionsmetoder som användes hade en viktig roll i att skapa en stödjande miljö. Dessa instruktionsmetoder skulle uttrycka akademiska, sociala och beteendemässiga förväntningar genom att läras ut av lärarkår och skolpersonal (Kalberg et al. 2010, Luiselli et al. 2005, Lewis et al. 2010). Ett positivt fokus måste finnas i instruktionsmetoderna för att en minskning på sociala beteendeproblem skulle fås till stånd (Lewis et al. 2010). Ett ökat engagemang för klassrumsaktiviteter var även bidragande till en stödjande omgivning (Luiselli et al. (2005). En stödjande omgivning

skapades genom att anpassa undervisningen till elevens egenskaper, intressen, utvecklingsnivå och behov (Lewis et al. 2010, Smith & Bondy 2007, Rusby et al. 2011). Smith & Bondy (2007) menade att positivt beteende hör samman med en läroplan som är anpassad och mottaglig för elever samt att elevens delaktighet tillsammans med flera valmöjligheter hade en påverkan på detta. En annan bidragande faktor är att omgivningen och skolschemat ska vara konsekvent och förutsägbart för att skapa rutiner som minskade ångest, frustration och utmanande beteende (Smith & Bondy 2007, Lewis et al. 2010). En forskning påpekade att skolors gemensamma utrymmen varierade vilket kunde förhindra eller förbättra möjligheterna till ett ökat positivt beteende (Rusby et al. 2011). Att förändra skolans fysiska miljö med syftet att minska på störande moment i skolmiljön, så som större folksamlingar och höga ljudnivåer, bättrar på förutsättningarna för en stödjande skolmiljö (Smith & Bondy 2007).

6.1.3 Förminskade beteendeproblem och förbättrade skolprestationer

Forskningsresultat som visade förminskade beteendeproblem uppkom i flera artiklar. Detta i form av antingen mindre antal utdelade ODR's (oönskat beteende som innebar att man blev skickad till rektorn/vice rektorn), mindre antal personer som var i behov av ytterligare beteendestöd, mindre antal bestraffningar, mindre allvarliga förseelser och även mindre antal avstängningar. (McIntosh et al. I tryck, Luiselli et al. 2005, Lassen et al. 2006, Warren et al. 2006, Sörlie & Ogden 2007) Det fanns även forskningar som beskrev en förbättring av akademiska resultat. Det framkom också i dessa forskningar att forskningsresultatet i två fall endast garanteras ifall implementeringen av PBS var av hög standard och att ett par forskningar hade avsaknad av kontrollskolor samt till sist att trots positivt resultat var effekten ändå liten i en forskning. (McIntosh et al. I tryck, Luiselli et al. 2005, Lassen et al. 2006, Warren et al. 2006)

6.2 Frågeställning 1

Detta kapitel presenterar resultatet utgående ifrån studiens första frågeställning: Vad främjar hälsan hos grundskolelever med beteendeproblem?

När elever med beteendeproblem minskade på antalet avstängningar och utkörningar ur klassen samt att deras behov av stöd minskade resulterade det i ökad hälsa genom en känslan av välbefinnande. De forskningsresultat som visade en förminskning av beteendeproblem i denna systematiska litteraturstudie var McIntosh et al. (I tryck), Luiselli et al. (2005), Lassen et al. (2006), Warren et al. (2006) och Sörlie & Ogden (2007).

Det fanns även ett samband mellan elevers förbättring av akademiska resultat och skolprestationer och ökad hälsa. Om elever kunde prestera bra i skolan gav det eleverna en bekräftelse på att de lyckats vilket i sin tur även gav en känsla av välbefinnande. En förbättring av akademiska resultat och skolprestationer uppkom i denna systematiska litteraturstudie i forskningarna gjorda av McIntosh et al. (I tryck), Luiselli et al. (2005), Lassen et al. (2006) och Warren et al. (2006).

6.3 Frågeställning 2

Detta kapitel presenterar resultatet utgående ifrån arbetets andra frågeställning: Vilka faktorer påverkar dessa elever till att prestera bättre och få ett ökat välbefinnande i skolan?

Det som påverkade till att elever med beteendeproblem skulle kunna prestera bättre och nå ett ökat välbefinnande i skolan bestod först och främst av en heltäckande strategi som skulle implementeras på ett effektivt och hållbart sätt. Denna strategi baserade sig på PBS och SWPBS. Detta gjordes, enligt Sugai & Horner (2006), genom att inrätta ett team som hade ansvaret att ordna aktiviteter som förbättrade effektiviteten på denna implementering. En utvärdering visade att skolor hade en måttlig till hög implementeringsbedömning tack vare att skolorna hade team som utbildade och coachade skolornas personal inom PBS och SWPBS (McIntosh et al. I tryck).

Både Newton et al (2012) och Sugai & Horner (2006) beskrev att teamen använde sig av ett databassystem till hjälp för att identifiera och mäta elevers beteendeproblem och dess förändringar över tid. Dataövervakning framkom att vara ett viktigt moment i im-

plementeringen av den heltäckande strategi som var baserad på PBS och SWPBS (Kalberg et al. 2010, Luiselli et al. 2005).

De komponenter som tydligast framkom från PBS och SWPBS och dess heltäckande strategi handlade om att ha och skapa en stödjande omgivning och skolmiljö. Skapandet av en stödjande skolmiljö bestod bland annat av att förstärka positivt beteende genom uppmuntrande och positiva kommenterar (Luiselli et al. 2005, Lewis et al. 2005, Smith & Bondy 2007, Rusby et al. 2011). Instruktionsmetoder som tydligt visade vilka akademiska, sociala och beteendemässiga förväntningar som fanns i skolan bidrog även till stödjande miljöer (Kalberg et al. 2010, Luiselli et al. 2005, Lewis et al. 2010). Ett positivt fokus måste finnas i instruktionsmetoderna för att en minskning på sociala beteendeproblem skulle fås till stånd (Lewis et al. 2010). Att öka engagemanget för klassrumsaktiviteter var också bidragande till en stödjande omgivning (Luiselli et al. 2005). Att anpassa undervisningen till bland annat elevens utvecklingsnivå, intresse och behov ökade elevens engagemang (Rusby et al. 2011, Smith & Bondy 2007 Lewis et al. 2010). Forskningsresultat från Smith & Bondy (2007) och Lewis et al. (2010) visade att ett förutsägbart och konsekvent schema hjälpte elever att minska på ångest, frustration och utmanande beteende. Ändringar i den fysiska miljön kunde också vara bidragande till en bättre stödjande skolmiljö (Smith & Bondy 2007).

7 DISKUSSION

Avsnittet kommer att bestå av diskussioner där relevant fakta och olika begrepp från den teoretiska bakgrundslitteraturen diskuteras tillsammans med forskningsresultatet. Sedan diskuteras användandet av den valda metoden och förslag på eventuella förändringar till liknande forskning. Till slut rekommenderas förslag på framtida forskning och hur den nya skolenheten "Fyren" kan ha användning av resultatet från denna systematiska litteraturstudie.

7.1 Resultatdiskussion

Eftersom syftet med denna systematiska litteraturstudie var att belysa vad det är som främjar hälsan för grundskolelever med beteendeproblem valde jag att nämna WHO's definition på hälsa består av fysisk, medicinsk, mental och socialt välbefinnande. (WHO 1948 s. 1) Detta för att belysa att hälsa har både en mental och social dimension. Den mentala hälsans definition belyser också att tillståndet av välbefinnandet handlar om att individen inser sin kapacitet för att kunna arbeta på ett produktivt och fruktbart sätt för att bidra till samhället. (WHO 2005 s. 293) På basen av detta kombinerat med forskningsresultatet som framkom av McIntosh et al. (I tryck), Luiselli et al. (2005), Lassen et al. (2006), Warren et al. (2006) och Sörlie & Ogden (2007) konstaterade jag att de elever som minskar på beteendeproblem och lyckas förbättra akademiska resultat får en ökad hälsa genom en känsla av välbefinnande. Detta får medhåll av The School Well-being Model, skapad av Konu & Rimpelä (2002), som menar att elever får ett ökat välbefinnande om de har möjligheter att förbättra kunskap och färdigheter, där positiva inlärningserfarenheter förbättrar elevens självförverkligande. (Konu & Rimpelä 2002 s. 4-8) Gustafsson et al. (2010 s. 13) stödjer också detta i och med att en slutsats i deras forskning handlar om att skolprestationer och psykisk hälsa har en ömsesidig påverkan på varandra. I den forskningen framkom också bland annat att en känsla av tillfredsställelse, som uppstår till exempel när eleven fått förbättrade akademiska resultat, har en skyddande inverkan på den psykiska hälsan. (Gustafsson et al. 2010 s. 14)

Den andra delen av denna litteraturstudies syfte var att klargöra de faktorer som påverkar att dessa elever kan förbättra akademiska prestationer och få ett ökat välbefinnande i skolan. I resultatet framkom att en heltäckande strategi, som i dessa fall baserades på PBS och SWPBS, ska implementeras på ett effektivt och hållbart sätt för att få förbättrade beteende- och skolmässiga resultat (Sugai & Horner 2006).

Detta gjordes genom att inrätta ett team som ansvarar för att ordna aktiviteter som förbättrar implementeringen. Det var flera forskningar som både beskrev och använde teamarbetet. (McIntosh et al. I tryck, Luiselli et al. 2005, Kalberg et al. 2010, Newton et al. 2012) McIntosh et al. (I tryck) beskrev att team som gav utbildning och coaching till skolans personal fick ett utvärderingsresultat där skolorna hade mellan måttlig till hög

implementeringsbedömning. Dessa resultat stämmer överrens med den information som finns i Albertas utbildningsministeriums forskningsrapport. I den förklaras att det är viktigt att utveckla och implementera samt övervaka en handlingsplan för det skolövergripande tillvägagångssättet. (Mackenzie 2008 s. 8-9) Två forskningar beskriver att teamen tar hjälp av databassystem för att identifiera och mäta elevers beteendeproblem och dess förändringar över tid (Newton et al. 2012, Sugai & Horner 2006). Dataövervakning är, enligt Kalberg et al. (2010) och Luiselli et al. (2005), ett viktigt moment i implementeringen av den heltäckande strategi som är baserad på PBS och SWPBS. Detta belyses även som en viktig del i Albertas forskningsrapport. Datainsamlande påverkar beslutsfattande och identifierar skolors styrkor, behov och förbättringsområden samt ser hur beteendeförändringar sker över tid. (Mackenzie 2008 s. 9)

Det som kom fram i den teoretiska bakgrunden var att det hälsofrämjande arbetet bestod av en process som gör det möjligt att öka människors kontroll och förbättring över hälsan. Denna process handlade om en hälsopolitik vars uppgift var att skapa en miljö som fungerade stimulerande och stödjande åt människor i deras arbete mot en god hälsa. (WHO 1986 s. 1) Det utvecklades konkret till en hälsopolitisk strategi Hälsa 21 vars ena mål var att öka möjligheterna för europaregionens invånare att bo och verka i både en fysisk och social hälsofrämjande miljö. (WHO 1998b s. 8) Detta ledde till att hälsofrämjande skolor utvecklades. Forskningsresultatet som kom fram i denna litteraturstudie visar att den heltäckande strategin som används i implementeringen av PBS och SWPBS går främst ut på att skapa en stödjande omgivning och skolmiljö. Forskningsresultatet visar samtidigt att den stödjande skolmiljön ska förstärka och uppmuntra positivt beteende, ha positiva instruktionsmetoder och ett ökat engagemang i klassrumsaktiviteterna (Luiselli et al. 2005, Lewis et al. 2010, Smith & Bondy 2007, Rusby et al. 2011 och Kalberg et al. 2010). Detta kan relateras till Konu & Rimpelä (2002 s. 4-8) som förklarar välbefinnande faktorer i deras modell handlar om att skolvillkoren ska omfattas av en säker och trevlig arbetsmiljö för både personal och elever samtidigt som sociala relationer ger en bra social inlärningsmiljö. Även Gustafsson et al. (2010 s. 13) beskriver i sin forskning att ett huvudtema som påverkar psykisk hälsa handlar om att vara delaktig, ha kompetens för uppgifter och ha stödjande relationer med både lärare och andra elever. Jørgensen (2010 s. 161-170) förklarar i sin tur att en strukturerad omgivning med kravanpassade situationer tillsammans med goda och tillitsfulla relationer

till både barn och vuxna är till stöd för barn med beteendeproblem. Ogden (2003 s. 141) relaterar även till detta genom att beskriva skyddande faktorer som en positiv skolning av sociala kunskaper i betydelsefulla sociala miljöer. Forskningsresultaten är dock framför allt väldigt lik den definition som finns beskriven angående hälsofrämjande skolor där metoder och andra åtgärder strävar till att respektera individers självförtroende, bidra med flera möjligheter att lyckas och bekräfta bra insatser, avsikter och även personliga resultat. (WHO 1998 s. 21) Detta tyder på att PBS och SWPBS har en koppling till det hälsofrämjande arbetet inom skolor vilket är ett intressant konstaterande. Det är intressant eftersom det stärker mitt forskningsresultat, och kan i framtiden ge ytterligare bevis, på att PBS och SWPBS baserade åtgärder kan främja hälsan för elever med beteendeproblem.

7.2 Metoddiskussion

Detta arbete har baserats på Forsberg & Wengström (2003) och deras syn på hur man gör systematiska litteraturstudier. Denna metod användes eftersom den gav mig möjlighet att på ett förhållandevis simpelt och mindre tidskrävande sätt gå igenom litteratur och forskningar inom ett visst område. När jag väl hittade konceptet av PBS hittade jag även många artiklar om området. Det var dock svårare att få tillräcklig mängd träffar med de sökord som var relevanta för studiens syfte och frågeställningar. Studien har uppnått minimikravet på femton stycken vetenskapliga artiklar, dock tyder den låga andelen träffar på de sökord som använts att det finns mer att forska om inom detta område. Trots att minimikravet på antal artiklar är uppnått behöver det inte betyda att studiens resultat ska klassas ha hög extern validitet. Det betyder att generaliseringen av studiens resultat skall ske med viss betänklighet och försiktighet. En orsak som kan påverka studiens interna validitet är kvalitetsgranskningen av kvalitativa studier. Kvalitetsbedömningsmallen för kvalitativa studier har jag själv skapat genom att använda mig av Forsberg & Wengströms (2003) tolv frågor som är viktiga att tänka på i samband med att granska kvaliteten i kvalitativa studier. Jag anser dock att den mall som Forsberg & Wengström erbjuder som hjälp till granskning av kvantitativa studier (se bilaga 3) är uppbyggd på samma tänkesätt som de frågor som används till kvalitativa studier. På grund av det anser jag att det rättfärdigar mitt beslut att använda de tolv frågor till min

kvalitativa bedömningsmall trots att Forsberg & Wengström själva inte uttalat den möjligheten. Det är också viktigt att poängtera att kvalitetsgranskningen skedde enligt författarens bästa förmåga och kapacitet. Något som ökar validiteten i denna studie är att forskningarna som används är från år 2005 till dagsläget. 40 % av forskningarna ligger närmare slutet av 2000-talet vilket tyder på att ämnet är relevant i dagsläget eftersom att det visar att forskning sker i dagsläget inom detta område. De flesta vetenskapliga artiklarna uppger att det finns implikationer i deras forskningar och att mer forskning behövs inom detta område. Trots att det finns möjliga orsaker som kan sänka studiens validitet anser jag att det resultat som framkommit har en tillräcklig validitet och förankring till att användas i form av riktlinjer och identifierande av främjande faktorer. Resultatet kan således klassas som användbar information till Norra Ålands högstadiedistriktets nya skolenhet "Fyren".

7.3 Förslag på framtida forskning

Det är tydligt att det är nödvändigt att forska mer inom området att främja hälsa för elever med beteendeproblem. Denna studie påvisar dock en koppling som tyder på att hälsofrämjande skolor och PBS/SWPBS är uppbyggd på liknande grunder. Framtida forskning ska fördjupa och utveckla denna koppling. Det som dock kom upp i de inkluderade forskningsartiklarna var, för att få förbättrade resultat hos eleverna, att en utveckling av teamarbetet för att få en bättre implementering i skolorna behövdes. Det skulle också vara intressant för framtida forskning att ta reda på om elevernas förbättrade resultat inom minskade beteendeproblem och ökade skolprestationer har en långvarig effekt. Denna forskning fokuserade enbart på elever i grundskolan. Denna begränsning gjordes eftersom den nya skolenheten Fyren omfattar grundskolenivån. Förslag på framtida forskning om att främja hälsa, för elever med beteendeproblem, på både förskole- och gymnasienivå kan ge oss nya användbara aspekter inom området. Detta kan sedan resultera i en sammanställning av hur man främjar hälsan för elever med beteendeproblem under hela, eller åtminstone större delen, av skolgången.

7.4 Användbarhet i "Fyren"

Det resultat som framkom om hur man främjar elever med beteendeproblem var meningen att kunna vara till hjälp för den nya skolenheten "Fyren". För att illustrera hur den nya skolenhetens organisation kommer eventuellt att se ut anser jag, på basis av mina erfarenheter av fördjupade praktiken, att "Fyren" kommer att omfatta den Tertiärt förebyggande nivån som används i SWPBS's Kontinuum av beteendestöd modell. Denna nivå ska fokusera på att minska antalet beteendeproblem som är mer komplexa, svårbehandlade och långvariga. De åtgärder som sätts in är främst specialdesignade och individuellt inriktade. Det finns åtgärder som kom fram i detta examensarbete som redan gjorts under utvecklingsstadiet av "Fyren". "Fyren" har till exempel anpassat den fysiska miljön för dessa elever eftersom skolenheten ligger avskilt, men ändå i närheten av, den ordinarie skolans område. Detta resulterar i lugnare skolmiljö med mindre antal elever och andra personer omkring dessa elevers omgivning. "Fyren" har också anpassat och individualiserat schemat och skoldagen baserat på elevernas förmågor och intressen. Detta genom att förkorta lektionerna och i mån av möjlighet ha en lärare och/eller assistent på plats per elev samt ha eftermiddagar till mer praktiska aktiviteter. Jag förklarade i inledningen att de lärare som eleverna fungerade bättre med hade fokus på elevernas positiva beteenden och starka egenskaper istället för på deras beteendeproblem. Detta tolkar jag att stämmer överrens med det resultat som framkommit i denna studie. Att skapa en stödjande skolmiljö genom de faktorer som handlar om att förstärka och uppmuntra positivt beteende samt ha positiva instruktionsmetoder visar att elever med beteendeproblem ger förminskning av beteendeproblem och/eller förbättring av skolprestationer. Detta kan i sin tur betyda att eleverna får ett ökat engagemang i klassrumsaktiviteterna vilket också framkom som en hälsofrämjande faktor. Jag hoppas att detta arbete har kommit med kompletterande förslag på åtgärder och eventuellt nya tänkesätt till utvecklandet och implementerandet av den nya skolenheten "Fyren".

8 SLUTSATSER

På basis av de resultat från alla inkluderade forskningar som speglats med den teoretiska bakgrundslitteraturen kan man dra vissa slutsatser. Att användningen av PBS/SWPBS baserade modeller kan ge elever med beteendeproblem en förbättring av både akademiska och beteendemässiga resultat, vilket i sin tur ökar elevernas hälsa genom en känsla av välbefinnande. Chansen för att få ett positivt resultat ökar om fokus sätts på skapandet av en handlingsplan, en så kallad strategi, baserad på PBS och ett team som är ansvarigt att upprätthålla och utveckla den. Dataövervakningen är till stor hjälp eftersom den identifierar skolors styrkor, behov och förbättringsområden. För att få mer omfattande och lyckade resultat från PBS ska handlingsplanen implementeras med främst hög bedömning. De faktorer som forskningsresultatet tillsammans med den teoretiska bakgrunden kom fram till att påverkar dessa elever till en ökad hälsa i grundskolan bestod av att skapa en stödjande miljö genom att förstärka och uppmuntra positivt beteende, ha positiva instruktionsmetoder och att öka engagemanget i klassrumsaktiviteterna.

KÄLLOR

Brylde, B. Tengland, P-A. (2003) *Hälsa och sjukdom, en begreppslig utredning*. Lund: Studentlitteratur, 324 s.

Forsberg, Christina & Wengström, Yvonne. 2003, *Att göra systematiska litteraturstudier*, Stockholm: Natur och Kultur, 208 s.

Friberg, Febe. 2006, Tankeprocessen under examensarbetet. I: F, Friberg, red. *Dags för uppsats*, Studentlitteratur, s. 34

Greene, R.W. 2009, *Vilse i skolan*, Stockholm: Cura Bokförlag AB & Utbildning AB, 336 s.

Gustafsson, J.-E. et al. 2010, *School, Learning and Mental Health*. Kungliga Vetenskapsakademien, s. 1-187.

Hansson, Anders. 2004, *Hälsopromotion i arbetslivet*, Studentlitteratur, 296 s.

Jørgensen, Bo. 2010, *Problemskapande beteende – vid utvecklingsmässiga funktionshinder*, Lund: Studentlitteratur AB, 214 s.

Konu, Anne & Rimpelä, Matti. 2002, Well-being in schools: a conceptual model, *Health promotion international*, vol 17, nr 1, s. 79-87.

Ogden, Terje. 2003, *Social kompetens – och problembeteende i skolan*, Stockholm: Liber AB, 304 s.

Olsson, Henny & Sörensen, Stefan. 2007, *Forskningsprocessen – Kvalitativa och kvantitativa perspektiv*, Andra uppl., Stockholm: Liber AB,

Mackenzie, Nancy. 2008, *Supporting Positive Behaviour in Alberta Schools – A school-wide approach*, Alberta Education: Learning and Teaching Resources Branch, s. 176.

Nordenfelt, Lennart. 1991, *Hälsa och värde*, Stockholm: Bokförlaget Thales, 188 s.

Sugai, George & Horner, H. Robert. 2002, Introduction to the Special Series on Positive Behaviour Support in Schools. *Journal of emotional and behavioral disorders*, vol 3, nr 3, s. 130-135.

WHO. 1948, *Constitution of the World Health Organization*, International Health Conference - New York, s. 1-18.

WHO. 1998, *Health Promotion Glossary*, WHO/HPR/HEP/98.1, s. 1-24.

WHO. 1998, *Hälsa 21 - hälsa för alla på 2000-talet*, Svensk utgåva, s. 2-32.

WHO. 1986, *Ottawa Charter for Health Promotion*, First international Health Conference – Ottawa, s. 1-4.

WHO. 2005, *Promoting Mental Health: concepts, emerging evidence, practice*, WHO, Department of Mental Health and Substance Abuse in collaboration with the Victorian Health Promotion Foundation and the University of Melbourne. s. 2-288.

PBIS Frequently Asked Questions. Publicerad: 26.11.2010 Tillgänglig:

http://www.pbis.org/common/pbisresources/publications/PBIS_Q&A.pdf Hämtad: 19.5.2012

What is SWPBS?. Publicerad: Maj 2009 Tillgänglig:

<http://www.pbis.org/common/cms/documents/WhatIsPBIS/WhatIsSWPBS.pdf> Hämtad: 19.5.2012

BILAGA 1

FYRENS INFORMATIONSDOKUMENT

Målgrupp

De barn som går i Fyren förmår inte tillgodogöra sig undervisningen vare sig i klass eller i en mindre grupp inom den ordinarie skolverksamhetens ramar.

För de barn som erbjuds plats i Fyren är en samverkan mellan föräldrar, skola, BUP och socialtjänst en förutsättning för en optimal utveckling hos barnet. De flesta av barnen är utredda av barnpsykiatrisk mottagning och, tillsammans med skolans bedömning, rekommenderas barnen skolgång i Fyren.

Antagning till Fyren sker efter skolans prövning, varvid föräldrarna förbinder sig att aktivt delta i samarbetet enligt Fyrens målbeskrivning.

Innehåll

Skolgången i Fyren omfattar två år. Målsättningen är att barnet sedan ska återgå till ordinarie skolundervisning.

Fyrens undervisning följer grundskolans läroplan. Skoldagen omfattar både lektioner med skolämnen samt fria aktiviteter, skapande verksamhet och praktisk arbetslivserfarenhet.

Elevgruppen består av maximalt sex barn.

Personal

Fyren-teamet, som leder den dagliga verksamheten utgörs av två vuxna: en speciallärare och en fritidspedagog. I detta nu är två elever aktuella för Fyren. Den ena har gått i Fyren sedan verksamhetsstarten och den andra har skolats in under våren. Bägge elevernas föräldrar är nöjda med verksamheten och önskar att deras barn får fortsätta till hösten.

Målsättning

Utgående från en helhetssyn på barnet är Fyrens ambition att ta vara på skoldagens alla situationer för att hjälpa barnet att utvecklas både individuellt och i grupp, dels genom undervisningen och dels de fria aktiviteterna.

De fria aktiviteterna består av fysiska aktiviteter, ART för konflikthantering, FMT för att öka inlärningsberedskapen samt skapande verksamhet.

Största möjliga samverkan och struktur kring barnet åstadkoms genom

1. Veckovisa planeringsmöten i Fyren-teamet
2. Obligatoriska möten med föräldrarna varannan vecka
- 3.Handledning för Fyren-teamet
4. Regelbundna samverkansmöten med BUP och socialtjänsten

Det tvååriga projektet utvärderas innan man tar ställning till fortsatt verksamhet.

Ledningsgruppen för Fyren den 10 maj 2012

BILAGA 2

Norra Ålands högstadiedistriktets beställningsdokument.

GODBY HÖGSTADIESKOLA

BESTÄLLNING

Linus Åkerholm, 9679, är studerande vid ARCADAs utbildningsprogram: Idrotts- och hälsopromotion, 2007.

Härmed anhålles om Linus medverkan i ett skolprojekt vid Norra Ålands högstadiedistrikt för elever med särskilda behov, vilka placerats utanför ordinarie undervisningssituation.

Linus Åkerholms examensarbete kommer att nyttjas i planeringen av projektet och i den framtida verksamheten.

Godby den 7 feb 2012

Marianne Rangsten
rektor

GODBY HÖGSTADIESKOLA
PB 2
AX-22411 GODBY
TEL: 431 211

Bilaga 3

Kvantitativ bedömningsmall

- Finns det en i förväg bestämd hypotes (eller tydlig frågeställning)?
- Är studien upplagd på sådant sätt att det är möjligt att bekräfta eller förkasta hypotesen (eller besvara frågan)?
- Är försöksgruppen representativ och tillräckligt stor?
- Finns det en godtagbar kontrollgrupp?
- Är mätningar och skattningar av effekter tillförlitliga?
- Redovisas alla väsentliga uppgifter?
- Är det troligt att oönskade eller ovidkommande faktorer inte kan ha påverkat resultatet?
- Är de statistiska metoderna adekvata?

(Forsberg & Wengström 2003 s. 121)

Bilaga 4

Kvalitativ bedömningsmall

- Lyckades forskaren på ett övergripande sätt tydligt klargöra undersökningens teoretiska förankring och vilka metoder som användes vid varje steg av undersökningen?
- Är sammanhanget där undersökningen gjordes beskriven?
- Är miljön där undersökningen gjordes tydligt beskriven?
- Är urvalsstrategin trovärdig och tydligt beskriven?
- Är urvalsstrategin gjord på ett sådant sätt att den säkerställer att urvalet motsvarar undersökningens teoretiska ram (dvs, informationsrika informanter)?
- Hur genomfördes fältarbete, och beskrivs detta i detalj?
- Är proceduren som har använts för dataanalys teoretiskt försvarbar?
- Kan metod och analys kopplas tillbaka till den ursprungliga forskningsfrågan?
- Hur identifierades teman och begrepp? Kan forskarens tankegångar följas eller finns det ”tankehopp”?
- Repeterades analysförfarandet av fler än en forskare för att påvisa tillförlitlighet?
- Diskuterar forskaren studier som har påvisat motsägande resultat?
- Presenterades tillräckligt av originaldata på ett systematiskt sätt för att man ska kunna ta ställning till relationerna mellan tolkning och originaldata? (Förekom t.ex. citat?)

(Forsberg & Wengström 2003 s. 152)